

Propozycja ćwiczenia związanego z kształtowaniem postaw prospołecznych i obywatelskich wśród uczniów na różnych etapach edukacyjnych

Opracowanie: Urszula Małek

[1] Temat: Od czego zacząć, czyli ewaluacja jest dobra na wszystko.

Streszczenie, czyli o czym jest to ćwiczenie.

Uczniowie pracując w grupach będą dokonywali ewaluacji już przeprowadzonych działań i zastanawiali się w jaki sposób wykorzystać swoje doświadczenia w przyszłości.

Cele:

- kształcenie umiejętności ewaluacji przeprowadzonych działań;
- poznanie metod i technik ewaluacji.

Cele sformułowane w języku ucznia:

- dowiesz się jak w przyszłości lepiej przeprowadzić działanie społeczne lub akcję charytatywną.

NaCoBeZu (kryteria realizacji celów)

Po zajęciach będziesz umiał/umiała:

- wyjaśnić pojęcie ewaluacji;
- wymienić przykładowe techniki ewaluacyjne i wskazać ich mocne oraz słabe strony.

Formy pracy:

- burza mózgów
- praca w grupach
- techniki ewaluacyjne

Materiały dydaktyczne

- Materiał pomocniczy nr 1 Karta pracy zespołu część A
- Materiał pomocniczy nr 1 Karta pracy zespołu część B
- Materiał pomocniczy nr 2 Techniki ewaluacyjne
- Materiał pomocniczy nr 3 Źródła wykorzystane do przygotowania ćwiczenia

Opis aktywności

1. Rozwieś w sali zdjęcia z ostatniej akcji charytatywnej związanej z pomocą innym, która została przeprowadzona w szkole - możesz również przygotować 2 min prezentację zdjęć, w czasie której uczniowie przypomną sobie akcję - a następnie poproś uczniów, aby w ciągu 2 min porozmawiali w parach na temat: **Co było dobre w czasie tych działań dla organizatorów i tych, dla których akcja została zorganizowana?** W rundce zbierz odpowiedzi od ochotników, a następnie podaj cel zajęć.

Akcja, którą wybierzesz do zaprezentowania w postaci zdjęć powinna spełniać kilka kryteriów, czyli:

- Być identyfikowana przez uczniów i przeprowadzona na terenie szkoły.
- Mieć charakter charytatywny.
- Angażować uczniów - a przynajmniej zdecydowaną ich część - którzy będą prowadzili ewaluację.

2. Wyjaśnij co to jest ewaluacja lub zaprezentuj uczniom fragment filmu od 0:00 do 0:45 Ewaluacja - jak to się robi? <https://www.youtube.com/watch?v=R7cbicqQSZo> [dostęp: 12.12.2014]. Jeszcze raz od-

Propozycja ćwiczenia związanego z kształtowaniem postaw prospołecznych i obywatelskich wśród uczniów na różnych etapach edukacyjnych

Opracowanie: Urszula Małek

wołaj się do celu zajęć i podziel uczniów na grupy. Podziału na grupy możesz dokonać w taki sposób, że przygotujesz tyle rodzajów długości sznurków ile będzie zespołów. Np. kiedy chcesz mieć cztery zespoły po 5 osób, to przygotujesz po 5 sznurków długości 5 cm, 10 cm, 20 cm, 25 cm; długości mogą być dowolne. Kiedy masz już odpowiednią ilość sznurków wymieszaj je razem i poproś każdego uczestnika ćwiczenia o wylosowanie jednego z nich. Następnie zadaniem uczniów będzie połączenie się w grupy bez używania słów, tak aby osoby wchodzące w skład zespołu miały równiej długości sznurki. Doceń szybkie wykonanie zadania.

Uwaga!

Aktywność związana z tworzeniem grup ma przede wszystkim na celu utworzenie zespołów losowo i kształcenie umiejętności porozumiewania się wśród uczestników.

3. Rozdaj zespołom materiały pomocnicze nr 1 i nr 2 oraz poproś o wykonanie zadania, czyli wybór tej techniki ewaluacji, która najlepiej sprawdzi się do analizy akcji charytatywnej zaprezentowanej w pierwszej części zajęć. Wyznacz czas pracy uczniów, a po jego upływie poproś o przedstawienie techniki i wskazanie jej mocnych oraz słabych stron. Ta część prezentacji nie powinna zabierać dużo czasu, ponieważ zadaniem uczniów będzie przygotowanie – na podstawie materiału pomocniczego nr 2 – i przeprowadzenie ewaluacji akcji charytatywnej.

Prezentacja może odbyć się również w ten sposób, że uczniowie rozwieszą plakaty z informacjami na temat wybranej techniki oraz jej mocnych i słabych stron. Następnie nauczyciel wyznacza czas na zapoznanie się z materiałami i po jego upływie uczniowie za pomocą głosowania wybierają jedną z technik. **Kiedy nauczyciel zdecyduje się na takie rozwiązanie, nie realizuje już punktu czwartego, a ewaluacja odbywa się na zasadach wybranych przez uczniów.**

4. Po wyborze techniki i jej prezentacji uczniowie - pracując w tych samych zespołach co w poprzedniej części zajęć – przygotowują ewaluację, a po zakończeniu pracy wywieszają ponownie plakaty. Tym razem w formie głosowania wybrana zostanie technika, która zostanie przeprowadzona w kolejnej części zajęć.
5. Po przeprowadzeniu ewaluacji wybraną techniką nauczyciel podsumowuje zajęcia i prosi uczniów o rozmowę w parach na temat tego, co można zmienić w przyszłości w organizacji podobnej akcji charytatywnej jak analizowana. Następnie zadaniem uczniów jest dokończenie zdania: **W przyszłości przed rozpoczęciem akcji charytatywnej warto pamiętać o ...** Odpowiedzi uczniów można zebrać np. w „Dekalog organizatora akcji charytatywnej”.

Materiał pomocniczy nr 1 Karta pracy zespołu

Część B

Korzystając z wybranej przez Was w części A techniki, przygotujcie ewaluację akcji charytatywnej. Określcie:

- Cel ewaluacji
- Polecenia, które będą wypełniać osoby biorące udział w ewaluacji

Zadanie można wykonać w postaci tabeli zamieszczonej poniżej.

Nazwa analizowanej akcji charytatywnej
Nazwa wybranej techniki ewaluacji
Cel ewaluacji akcji charytatywnej, czyli po co będzie prowadzona analiza?
Krótki opis ewaluacji, czyli jakie polecenia będą wypełniały osoby biorące udział w ewaluacji?

NaCoBeZu do zadania:

- Czy podano nazwę akcji charytatywnej?
- Czy podano nazwę techniki, za pomocą której będzie odbywała ewaluacja?
- Czy podano cel ewaluacji?
- Czy podano przynajmniej dwa polecenia, które będą wykonywali uczestnicy ewaluacji?

Material pomocniczy nr 2 Techniki ewaluacyjne

Ręce

Cel: poznanie opinii uczestników na temat różnych aspektów projektu/działania.

Poproś uczestników o odrysowanie na kartce papieru własnej dłoni. Na każdym z palców uczestnicy powinni napisać jedną rzecz dotyczącą ewaluowanego wydarzenia, projektu, czy też akcji:

- co było najlepszą stroną – na kciuku,
- o czym opowiem znajomym – na wskazującym,
- co było najsłabszą stroną – na środkowym,
- co bym zmienił/a – na serdecznym,
- czego się nauczyłem/am (ew. dowiedziałam/em, co było zaskakujące) – na małym.

Następnie uczestnicy indywidualnie wypełniają rysunki dłoni, zgodnie z własnymi opiniami.

Koło ewaluacji

Cel: szybka metoda służąca poznaniu ogólnej opinii dotyczącej różnych aspektów działania, projektu, czy też akcji.

Narysuj na flipczarcie/tablicy koło, podziel je dwoma przecinającymi się liniami na cztery równe części. Każdą część podpisz nazwą zagadnienia, które chcesz, żeby zostało ocenione przez uczestników. **Np. zdobyta wiedza, praca grupowa, realizacja celów, satysfakcja z udziału.** Zadaniem uczestników jest postawienie w każdej ćwiartce koła kropki oznaczającej ich ocenę danego aspektu/zagadnienia. Im bliżej punktu przecięcia się linii – środka koła, tym lepiej, im bliżej brzegów, a nawet poza kołem – tym gorzej.

Półki sklepowe

Cel: ocena elementów przeprowadzonej akcji.

Na tablicy/flipczarcie narysuj duży prostokąt, podzielony na trzy - cztery równe części. Rozdaj każdemu uczniowi kilka karteczek samoprzylepnych post-it. Powiedz, że przed sobą widzą półki w sklepie, a ich zadaniem jest zapełnić je towarem, czyli elementami, które wiążą się z przeprowadzoną akcją. Uczestnicy wypisują wszystkie składowe akcji (projektu), które chcą ocenić i umieszczają na odpowiedniej „półce”, przyklejając do flipczarta – im wyższa „półka”, tym lepsza ocena danego elementu. Następnie rolą prowadzącego jest uporządkowanie naklejonych post-itów – i omówienie – warto pytać się uczestników o niejasne sformułowania. Przykładowe elementy akcji charytatywnej: **informacja o akcji, organizacja zbiórki, efekt zbiórki, zaangażowanie osób biorących udział w organizacji akcji.**

Propozycja ćwiczenia związanego z kształtowaniem postaw prospołecznych i obywatelskich wśród uczniów na różnych etapach edukacyjnych

Opracowanie: Urszula Małek

Rzeka projektu/akcji

Cel: poznanie doświadczeń uczestników po przeprowadzonej akcji i w poszczególnych jej etapach.

Na tablicy lub flipczarcie narysuj schematycznie rzekę – od gór do ujścia. Powiedz uczestnikom, że symbolizuje ona zakończoną właśnie akcją. Niech pomyślą o swoich uczuciach i doświadczeniach na poszczególnych jego etapach. Mogą je zapisywać na kartkach samoprzylepnych lub opisać w odpowiednim miejscu biegu rzeki. Uczestnicy mogą również uzupełniać rzekę o elementy graficzne, symbolizujące konkretne wydarzenia/momenty przełomowe w projekcie/akcji tj. **zaplanowanie, przeprowadzenie działań, podsumowanie działań**. Następnie wspólnie z uczestnikami omów to, co zawiera rzeka – prosząc o rozwinięcie, uzupełnienie najważniejszych elementów.

Oś oceny

Cel: ocena poziomu realizacji wybranych celów

Za pomocą taśmy malarskiej/sznurka wyznacz oś pośrodku sali. Na jednym jej krańcu połóż kartkę z napisem 100%, na drugim 0%. Następnie poproś uczestników, żeby przez zajęcie miejsca w wybranej części osi pokazali na ile procent oceniają poszczególne elementy projektu, akcji, wydarzenia; np. **osobista satysfakcja z pracy, zdobyta wiedza/umiejętności, ciekawie spędzony czas, praca zespołowa, współpraca z opiekunem**, itp. Uczestnicy zajmują miejsca na wybranym miejscu osi – ochotnicy uzasadniają, co wpłynęło na zajęcie przez nich tego miejsca.

Atomy

Cel: ocena uczuć i emocji uczestników akcji

Odmiana osi oceny, służąca raczej do oceny uczuć, emocji uczestników i omówienia przyczyn. Wyznacz na środku sali punkt, który określisz jako jądro atomu. Powiedz, że uczestnicy ustawiają się w pewnej odległości od środka – zależnie jak mocno oceniają swoje: **zadowolenia, zaangażowanie, zmęczenie**, itp. wynikające z udziału w projekcie lub akcji. Im dalej od środka, tym dana cecha ma mniejsze natężenie. Spytaj uczestników, co sprawiło, że w taki sposób oceniają poziom cechy u siebie. Wybierając narzędzia dopasowujemy je do wieku i doświadczenia uczniów w stosowaniu samooceny.

Termometr

Cel: określenie np. poziomu współpracy w grupie i atmosfery wśród uczestników akcji

Prostą metodą na „zmierzenie temperatury” np. współpracy w grupie jest „Termometr”. Można narysować go na planszy i poprosić każdego ucznia o zaznaczenie swoimi inicjałami na skali tak, by najlepiej pokazać odczucia dotyczące np. określonego etapu projektu lub całego projektu. Za pomocą termometru można też badać inne aspekty. Przykładowe kryteria: **ciepła, przyjazna, oficjalna, chłodna, nieprzyjazna**. Można również poprosić uczestników, by podzielili się swoją ewaluacją i porozmawiali, jakich ulepszeń należałoby dokonać.

Łodzie na morzu

Cel: ocena dwóch elementów projektu, akcji

Na podłodze lub na ścianie przygotuj dużą ilustrację morza z dwoma portami – jednym na górze, a drugim na dole. Wyjaśnij, że odległości między portami symbolizują przedział czasu pomiędzy rozpoczęciem, a zakończeniem akcji; możesz wybrać tylko dwa etapy działań projektowych.

Poproś uczniów o zrobienie własnych łodzi i umieszczenie ich w jakimś punkcie pomiędzy dwoma portami. Umieszczone w danym punkcie łodzie będą symbolizować zmianę, jaka zaszła w wyniku pracy w projekcie u uczniów. Na morzu można również narysować skały, wyspy i inne symbole, które pomogą uczniom zdecydować, gdzie zacumować swoją łódź. Tę metodę wykorzystuje się na wiele sposobów, jest ona szczególnie popularna wśród małych dzieci. Można rozdać uczniom łodzie symbolizujące różne elementy, które chcemy ewaluować, np.: łódź „**mojego uczenia się**”, łódź „**współpraca w grupie**”, łódź „**mój udział w akcji**”.

Aplauz

Cel: ewaluacja poszczególnych elementów pracy w projekcie lub działań w akcji

Prosta metoda służąca do ewaluacji poszczególnych elementów pracy w projekcie albo na jego koniec. Poproś uczestników, by stanęli w kółko i odczytuj na głos poszczególne elementy projektu/akcji, a uczestnicy klaszczą, jeśli byli z nich zadowoleni. Czym wyższy poziom satysfakcji z danej części projektu, tym głośniejsze i dłuższe powinny być oklaski. Ponieważ metoda koncentruje się na zmierzeniu poziomu satysfakcji uczniów z określonej części pracy w projekcie lub całego projektu (czy podobało im się czy nie), można jej używać jako rozgrzewki przed przejściem do bardziej poważnych części ewaluacji. Tak samo jak i poprzednia metoda szczególnie polecana u dzieci młodszych. Przykładowe etapy organizacji akcji: **planowanie, realizacja, podsumowanie**.

Na podstawie: Ewaluacja edukacyjna w pracy z młodzieżą, Pakiet szkoleniowy nr 10, Publikacja rady Europy, <http://www.frse.org.pl/sites/frse.org.pl/files/publication/1153/t-kit-ewaluacja-0.pdf> [dostęp: 12.12.2014].

Materiał pomocniczy nr 3

Źródła wykorzystane do przygotowania ćwiczenia

- Ewaluacja - jak to się robi?, , <https://www.youtube.com/watch?v=R7cbicqQSzo> - materiał filmowy [dostęp: 12.12.2014]
- Ewaluacji; zbiór informacji na temat rodzajów ewaluacji, etapów jej przeprowadzania, http://www.fundacjaniwa.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=11&Itemid=10 [dostęp: 12.12.2014]
- Ewaluacja edukacyjna w pracy z młodzieżą, Pakiet szkoleniowy nr 10, Publikacja rady Europy, <http://www.frse.org.pl/sites/frse.org.pl/files/publication/1153/t-kit-ewaluacja-0.pdf> [dostęp: 12.12.2014]